

Sygn. akt I CSK 602/17

POSTANOWIENIE

Dnia 9 lutego 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marta Romańska

w sprawie z powództwa B. K. - kuratora spadku po J. J.-R.
przeciwko J. S.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 9 lutego 2018 r.,
na skutek skargi kasacyjnej pozwanego
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 12 kwietnia 2017 r., sygn. akt I ACa [...],

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 5.400 zł (pięć tysięcy czterysta) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek (art. 398⁴ § 2 k.p.c.), gdyż tylko wtedy może być osiągnięty cel wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o których jest mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Pozwany wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na występowanie w sprawie istotnych zagadnień prawnych (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), którym nadał formę pytań: - „czy w świetle art. 667 § 1 i 2 w zw. z art. 935 § 1 i 3 k.p.c. kurator spadku w ramach czynności zwykłego zarządu, czyli bez zgody właściwego sądu, jest upoważniony do wytoczenia powództwa o zapłatę, w szczególności w sytuacji, kiedy pozwaną miała być osoba ujawniona w testamencie jako spadkobierca lub zapisobierca tego spadku?; - czy dopuszczalne jest wnioskowanie z braku zastosowania wyjątku w jednej instytucji prawa cywilnego o zastosowaniu wyjątku w drugiej instytucji prawa cywilnego, w tym w szczególności z braku zastosowania w pełnomocnictwie wyjątku opisanego w art. 102 § 2 *in fine* kodeksu cywilnego, o zaistnieniu dla stosunku zlecenia będącego podstawą udzielenia pełnomocnictwa wyjątku w stosunku do reguły opisanej w art. 747 k.c.?”.

Zgodnie z ustaloną linią orzecniczą powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego jako przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wymaga wskazania problemu o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygniętego w dotychczasowym orzecznictwie i wymagającego pogłębionej wykładni (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 2 października 2001 r., I PKN 129/01, OSNP 2003, nr 18,

poz. 436). Pozwany powinien to zagadnienie sformułować oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą tezę o możliwości rozbieżnych ocen prawnych w związku ze stosowaniem przepisów, na tle których zagadnienie powstało. Samo zagadnienie powinno być nadto „istotne” z uwagi na wagę przedstawionego przez skarżącego problemu interpretacyjnego dla systemu prawa. Skoro jednak skarga kasacyjna wnoszona jest w konkretnej sprawie, to zarówno charakter zgłoszonego w niej roszczenia, jak i ustalony przez sądy *meriti* stan faktyczny, którym Sąd Najwyższy przy rozpoznawaniu skargi kasacyjnej byłby związany (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.), musi pozostawać w związku z przedstawionym przez skarżącego zagadnieniem prawnym i pozwalać na jego rozstrzygnięcie.

Zagadnienie sformułowane przez pozwanego - jak zresztą przyznał w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania - było już przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego. W uchwale składu siedmiu sędziów z 1 lutego 2011 r., III CZP 78/10 (OSNC 2011, nr 6, poz. 61), Sąd Najwyższy zajął stanowisko, że kurator spadku ma legitymację bierną w sprawie o ustalenie nabycia przez Skarb Państwa - na podstawie dekretu z 8 marca 1946 r. o majątkach opuszczonych i poniemieckich (Dz.U. Nr 13, poz. 87 ze zm.) - własności nieruchomości wchodzącej w skład spadku. W wyroku z 20 maja 2011 r., III CSK 138/10 (LEX nr 1299/79), Sąd Najwyższy wyjaśnił, że doktryna i praktyka orzecznicza wykształciła kryteria uznawania określonych czynności za mieszczące się w wykonywaniu zarządu majątkiem. Czynności zarządu dzieli się generalnie na czynności zwykłego zarządu, przekraczające zwykły zarząd i czynności zachowawcze, do których zalicza się działania podejmowane dla zachowania substancji zarządzanego majątku (por. uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 10 kwietnia 1991 r., III CZP 76/90, OSNC 1991, nr 10-12, poz. 117 oraz z 25 marca 1994 r., III CZP 182/93, OSNC 1994, nr 7-8, poz. 146). Zezwolenie sądu, jak wynika z art. 935 § 3 k.p.c., potrzebne jest tylko do dokonania czynności przekraczających zakres zwykłego zarządu. Występowanie przez kuratora spadku w postępowaniach dotyczących własności rzeczy wchodzących w skład spadku jest czynnością zachowawczą, zmierza bowiem do zachowania spadku w stanie nieuszczerplonym. Ponadto, z art. 935 § 1 w związku z art. 667 § 2 k.p.c. wynika,

że kurator spadku powinien dokonywać takich czynności, które niezbędne są dla prowadzenia prawidłowej gospodarki. Udział w postępowaniu dotyczącym własności nieruchomości niewątpliwie należy do tych potrzebnych czynności, jego celem jest ustalenie składu spadku, co jest niezbędne do prawidłowego nim zarządzania. Przyznanie kuratorowi spadku legitymacji procesowej w takim postępowaniu chroni też interesy spadkobierców, skoro to dla nich kurator spadku ma zachować spadek w stanie możliwie nieuszczerplonym. Trzeba też zwrócić uwagę na interesy osób trzecich, które roszczą sobie prawa do majątku spadkowego. Gdyby uznać, że kurator spadku nie ma legitymacji biernej w sporze o własność, to - wobec braku możliwości ustanowienia kuratora dla spadkobierców nieznanych - nie istniałaby w istocie możliwość zaspokojenia ich słuszných roszczeń, a majątek spadkowy pozostawałby w długotrwałym zarządzie kuratora spadku ze szkodą dla tych wierzycieli. Z powyższego wynika, że nie można wskazać ścisłych reguł wykładni odnoszących się do oceny czynności zwykłego zarządu lub ten zakres przekraczających, każda bowiem ocena takiej czynności wymaga indywidualnej oceny stanu faktycznego sprawy. Takiej oceny dokonały Sądy *meriti* orzekające w niniejszej sprawie.

Także drugie ze sformułowanych zagadnień nie ma charakteru pozwalającego na zajmowanie wobec niego stanowiska *in genere*, aktualnego w każdej sytuacji faktycznej, gdyż podlega ono ocenie adekwatnie do ustaleń o treści uzgodnień, jakie poczyniły strony umowy, której skutki są oceniane w konkretnej sprawie.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. oraz - co do kosztów postępowania - art. 98 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c. § 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. poz. 1800 ze zm.), orzeczono jak w postanowieniu.

aw

jw